Гойдливі двері ще безлюдного ресторану відчинилися. Була лише шоста вечора, тож Хосе, власник закладу, добре знав, що завсідники почнуть збиратися не раніше, як за півгодини. Проте щойно пролунав останній удар годинника, як увійшла жінка й мовчки вмостилася на високому дзиґликові біля стойки. Вона завжди приходила о цій порі. В роті її стриміла незапалена сигарета.

Добридень, королево, — привітався Хосе.

Він пройшов уздовж стойки з сухою ганчіркою, протираючи засклену поверхню. І хто б не заходив до ресторану, Хосе завжди робив те саме. Навіть при жінці, взаємини з якою були майже інтимними, огрядний і рум'яний власник ресторану показував себе ревним господарем.

Чого бажаєш сьогодні? — спитав він від кінця стойки.

Насамперед навчити тебе бути кавалером, — відповіла та. Вона сиділа на високому дзиґлику в кінці ряду з ліктями на стойці і з сиґаретою в зубах. Промовивши, вона стисла губи, даючи Хосе взнаки, що сиґарета незапалена.

А я не помітив, — трохи збентежився Хосе.

Ти взагалі нічого не помічаєш, — дорікнула жінка.

Він облишив ганчірку на стойці, підійшов до темних

шаф, що пахли смолою і запилюженим деревом. Повернувся з сірниками, черкнув одним. Жінка нахилилася до вогню в його грубих і волохатих руках. А Хосе дивився на пишне волосся жінки, густо змащене дешевим вазеліном, на оголене плече. Завважив і невиразний початок її грудей, перш ніж жінка, припаливши сиґарету, підвела голову.

Ти гарна сьогодні, королево, — не втримався він.

Ет, облиш, — урвала його жінка. — Не думай, що це спонукає мене заплатити тобі.

Я про це і не думаю, королево, — сказав Хосе. — Ладен закластися, що сьогодні тобі зашкодив обід.

Жінка глибоко затяглася, схрестила зіперті на стойку руки й задивилася через широке вікно на вулицю. Обличчя її прибрало меланхолійного виразу з якоюсь домішкою відрази й брутальності.

Я приготую тобі смачний біфштекс, — запропонував Хосе.

У мене ще немає грошей, — відповіла жінка.

Вже три місяці ти без грошей, а я все одно готую тобі щось смачненьке, — промовив Хосе.

Сьогодні не те, — кинула жінка, не одриваючи похмурого погляду від вулиці.

Щодня однаково, — мовив Хосе. — Щодня годинник відбиває шосту, заходиш ти й кажеш, що зголодніла як пес. А я тобі готую щось смачненьке. Тільки сьогодні ти не кажеш, що зголодніла як пес. От і вся різниця.

Атож, це правда, — визнала жінка. Вона обернулася до чоловіка за стойкою, який розглядав холодильник. Дивилася на нього якусь хвилю, а тоді позирнула на годинник на шафі. Три хвилини на сьому.

І справді, Хосе, — погодилася вона. — Сьогодні все інакше. — Вона видихнула дим і провадила далі короткими, запальними фразами: — Я прийшла сьогодні не о шостій, тому все й інакше, Хосе.

Хосе кинув погляд на годинник.

Ладен руку собі відтяти, якщо годинник відстає бодай на хвилину, — мовив він.

Не в цьому річ, Хосе. Сьогодні я таки прийшла не о шостій, — наполягала жінка. — А за чверть до шостої.

О шостій, королево, — запевнив Хосе. — Коли ти заходила, годинник якраз і пробив шосту.

Я вже чверть години тут, — не відступалася жінка.

Дихни-но, — попросив він.

Жінка відкинула голову назад. Вона була поважна, нудна, в'яла; сумний, стомлений вигляд личив їй.

Облиш дурниці, Хосе. Ти ж знаєш, я вже понад півроку не п'ю.

Це ти скажи комусь іншому, — не повірив він. — Б'юсь об заклад, що ви вдвох вижлуктили щонайменше літр.

Двічі ковтнула з приятелем, — призналася жінка.

А-а, тоді все зрозуміло, — сказав Хосе.

І нічого тут розуміти, — заявила жінка. — Я вже тут чверть години.

Чоловік стенув плечима.

Гаразд, якщо тобі так хочеться. Ти вже тут чверть години, — погодився він. — Зрештою, це неістотно — десять хвилин більше чи менше.

Ні, істотно, Хосе! — Жінка простягла руки над стойкою з недбалою безпорадністю. Провела ними по скляній поверхні. — І річ не в тому, що так мені забаглося. Але вже чверть години, як я тут.

Вона кинула погляд на годинник і похопилася:

Та що я кажу, я тут уже двадцять хвилин!

Гаразд, королево, — змирився він. — Я віддав би весь день і всю ніч, аби тільки догодити тобі.

Увесь цей час Хосе метушився за стойкою, переставляв предмети з місця на місце. Він грав свою роль господаря.

Я хочу, щоб ти була задоволена, — повторив він. І раптом застиг, повернув обличчя до жінки: — А ти знаєш, що я тебе нестямно люблю?

Жінка холодно зиркнула на нього.

Та невже? Оце відкриття, Хосе! Невже гадаєш, що я лишилася б з тобою і за мільйон песо?

Я не про це, королево, — зніяковів Хосе. — А все ж не інакше, як тобі зашкодив обід.

Я тому сказала тобі, — мовила жінка, і голос її трохи потеплів, — що жодна жінка не витримала б такого, як ти, й за мільйон песо.

Хосе почервонів. Відвернувся від жінки й заходився витирати пляшки в шафці. Невдовзі озвався, не повертаючи голови:

Ти сьогодні нестерпна, королево. Мабуть, краще з'їж біфштекс та йди спати.

Я не голодна, — відказала жінка. Вона знову перевела погляд на вулицю, на невиразні постаті перехожих у вечірніх сутінках.

У ресторані запала трохи дивна тиша, переривана іноді шарудінням Хосе біля шафки. Раптом жінка заговорила стишеним, ніжним, незвичним голосом:

Ти справді мене кохаєш, Пепільйо?[31]

Справді, — сухо кинув Хосе, не дивлячись на неї.

Навіть попри те, що я сказала? — допитувалась жінка.

А що ти мені сказала? — Хосе не змінив ні голосу, ні пози.

Щодо мільйона, — нагадала жінка.

Я вже й забув про те.

То ти мене кохаєш? — перепитала жінка.

Кохаю, — відповів Хосе.

Запала мовчанка. Хосе все ще порпався у шафці й не дивився на жінку. А вона видихнула струмінь диму, сперлася грудьми на стойку і лукаво прикусила кінчик язика.

Навіть якщо я не прийму тебе?

Я так кохаю тебе, що й не ліг би з тобою, — мовив він. Тоді попростував туди, де сиділа жінка. Зупинився перед нею, сперся дужими руками на стойку і пильно глянув їй в очі: — Я так тебе кохаю, що ладен порішити кожного, хто йде з тобою.

Спершу жінка ніби розгубилась, а тоді уважно, якось аж знервовано й насмішкувато водночас поглянула на чоловіка. Зніяковіло помовчала, а тоді вибухнула сміхом:

Ти ревнуєш, Хосе? Як чудово, що ти ревнуєш!

Хосе знову почервонів і з щирою ніяковістю, мов дитина, яка розкрила свою таємницю, сказав:

Сьогодні ти така нетямка, королево. — І несамохіть витер ганчіркою рота: — Кепське життя твоє дається взнаки.

Жінка спохмурніла.

Виходить, ні, — скрушно зітхнула вона. І знову глянула на нього з дивним блиском в очах, засмучена і зухвала. — Значить, не ревнуєш.

До певної міри, — сказав Хосе. — Але не настільки, як ти б хотіла. — Він послабив комірець і витер ганчіркою шию.

Як це розуміти? — поцікавилась жінка.

Просто я так кохаю тебе, що мені не до вподоби твої витівки, — пояснив Хосе.

Які витівки?

Що ти щодня ідеш з іншим чоловіком.

Невже ти вбив би його, аби він не йшов зі мною? — спитала жінка.

Аби не йшов — ні, — уточнив Хосе. — Я міг би вбити його, коли він іде з тобою.

Це одне й те саме, — підсумувала жінка.

Розмова набула лоскотливого напруження. Жінка розмовляла тихо, ніжно, чарівливо. Обличчя її майже торкалося великого й доброго обличчя чоловіка, який аж застиг, заворожений її словами.

Але це правда, — мовив Хосе.

Отже, — жінка простягла руку, щоб погладити його товсту руку, а другою кинула недопалок, — отже, ти здатен убити людину?

За те, що я тобі сказав, — здатен, — визнав Хосе. Голос його бринів майже розпачливо.

Який жах, Хосе! Який жах! — вигукувала вона, сміючись. — Хосе вбиває людину. Хто б подумав, що в цьому товстуні й тюхтії, який задарма щодня готує мені біфштекс, який розважає мене, поки я знайду собі клієнта, ховається вбивця! Який жах, Хосе! Мені страшно!

Ти п'яна, дурненька, — мовив він. — Іди поспи. Тому, певно, тобі і їсти не хочеться.

Та жінка раптом урвала сміх і знову споважніла, спершись на стойку. Бачила, що він одійшов. Відчинив холодильник і знову зачинив, нічого не взявши. Бачила, як він попростував до протилежного кінця стойки. Бачила, як натирає до блиску і так блискуче скло. І вона знову

заговорила ніжно і лагідно, як і тоді, коли питала: "Ти справді мене кохаєш, Пепільйо?"

Хосе! — погукала вона.

Він не озвався і не глянув на неї.

Хосе!!!

Йди спати, — порадив Хосе. — Але спершу прийми ванну, щоб пройшов хміль.

Справді, Хосе, я не п'яна, — запевнила жінка.

Тоді ти грубіянка, — визначив Хосе.

Іди сюди, мені треба поговорити, — покликала вона його. Чоловік непевно ступив до неї, вірячи й не вірячи їй. — Підійди ближче!

Чоловік зупинився перед жінкою. Вона подалася вперед і занурила пальці в його чуприну, стиснула їх водночас міцно і ніжно.

Повтори, що казав спочатку! — звеліла вона.

Що? — не зрозумів Хосе. Із зігнутою головою він силкувався глянути на неї.

Що ти порішив би кожного, хто пішов би зі мною, — нагадала жінка.

Я вбив би кожного, хто пішов би з тобою, — повторив Хосе. — Щира правда.

Жінка відпустила його чуприну.

Отже, ти б мене захищав, якби я його вбила? — спитала вона, з грубуватою грайливістю штовхнувши велику голову Хосе.

Той лише згідливо всміхнувся.

Скажи мені, Хосе, — не відставала жінка, — а ти захищав би мене, якби я когось убила?

Як сказати... — завагався Хосе. —Ти ж знаєш, це не так легко, як говорити.

Поліція нікому так не вірить, як тобі, — нагадала жінка.

Хосе всміхнувся гордовито і втішено. Жінка знову нахилилася до нього.

Справді, Хосе. Я б побилася об заклад, що ти ніколи не брехав, — впевнено мовила жінка.

І що ж тут такого? — знизав плечима Хосе.

Атож, — вела далі жінка, — поліція знає це і повірить тобі відразу. І не перепитуватиме вдруге.

Хосе постукував пальцями по стойці, не знаючи, що казати. А жінка глянула на вулицю, на годинник, наче прагнула завершити розмову до перших відвідувачів.

А заради мене ти збрехав би, Хосе? Я серйозно питаю?

Наче враз осяяний якоюсь страшною думкою, він різко повернувся і глянув на неї. Здогад наче пронизав його, обпік гарячим дотиком жаху.

В яку халепу ти встряла, королево? — Він аж подався вперед. Жінка відчула його важкий подих, що відгонив аміаком, подих, утруднюваний стойкою, що тисла йому живіт. — То справді, королево, в яку ж халепу ти встряла? — повторив він.

Ні в яку, — кинула вона. — Я просто задля розваги сказала. — І за мить знову глянула на нього. — Знаєш, може, нікого тобі й не доведеться вбивати.

Я і не збирався цього робити. — Хосе трохи збентежився.

Я мала на увазі, — пояснила жінка, — що не доведеться убивати того, хто йде зі мною.

А! — сказав Хосе. — Тепер я зрозумів. Я завжди гадав, що ти без потреби пустилася берега. Обіцяю, коли ти облишиш це, я щодня готуватиму тобі найбільший біфштекс, безплатно.

Дякую, Хосе, — мовила жінка. Вона випросталась, і Хосе побачив її сплющені жалюгідні груди під корсажем.

Я завтра піду і обіцяю ніколи не турбувати тебе. І обіцяю, що ніколи ні з ким не піду.

Що це раптом найшло на тебе? — здивувався Хосе.

Щойно вирішила, — відповіла жінка. — Лише щойно я збагнула, яка це гидота.

Атож, у тебе це справді гидота, — погодився він. — Давно мала б це збагнути.

А я давно і збагнула, — призналася жінка. — Та лише нещодавно впевнилась остаточно. Мені огидні чоловіки.

Хосе всміхнувся. Підвів голову, щоб глянути на жінку, все ще всміхнений. Та зосереджено і ніби збентежено промовляла, трохи підійнявши плечі, похитуючись на дзиґликові, з сумовитим виразом на обличчі:

Тобі не здається, що не варто карати жінку, яка вбила чоловіка, з яким спала і до якого відчула відразу, як і до всіх, хто бував у неї?

Навіщо аж так заходити, — мовив Хосе зворушено, із співчуттям у голосі.

А якщо жінка каже чоловікові, коли той вдягається, що він їй бридкий, бо з огидою згадує, що провела з ним ніч, що ні милом, ні мочалкою не відмиєш у неї його запаху?

Бува й таке, королево, — згодився Хосе, знічев'я протираючи стойку. — Але навіщо вбивати його? Нехай собі йде.

Та жінка провадила далі і голос її був ніби швидка й нестримна течія.

І коли йому кажуть, що бридкий, а він знову накидається на неї, що тоді?

Такого порядна людина не зробить, — впевнено мовив Хосе.

А коли він таки робить? — В її голосі чулося глухе роздратування. — Якщо він непорядний і робить це, і жінка відчуває таку відразу, що ладна померти, тоді єдиний спосіб позбутися всього — вдарити його ножем знизу.

Це вкрай жорстоко, — розцінив Хосе. — На щастя, немає такого, хто б зробив те, про що ти кажеш.

Послухай. —Жінка уже неабияк дратувалась. —Та якщо він це робить? Допусти, що робить.

Все одно, надто жорстоко, — не відступався Хосе. Він усе витирав стойку, стоячи на одному місці, не дуже уважний до розмови.

Жінка забарабанила кісточками пальців по склу. Стала колючою і нетерплячою.

Ти дикун, Хосе! —виснувала вона сердито. — І нічого не тямиш. — Тоді схопила його за рукав: — Ну скажи, що жінка мусила його вбити.

Гаразд, гаразд, — примирливо мовив Хосе. — Нехай буде по-твоєму.

Хіба це не самозахист? — сіпала його за рукав жінка.

Майже, майже, — підморгнув їй, поєднавши водночас і щире порозуміння, і жахливий компроміс співучасті. Та жінка не повеселішала, тільки спитала:

Ти збрехав би задля того, щоб захистити жінку, яка ско'іла таке?

Це залежить... — почав Хосе.

Від чого залежить? — нетерпляче перебила його жінка.

Залежить від жінки, — уточнив Хосе.

А якщо це та жінка, яку ти кохаєш? — мовила жінка. — І не для того, щоб бути з нею, розумієш? Як ти сам про це кажеш.

Гаразд, нехай буде по-твоєму, королево, — погодився Хосе розслаблено й стомлено.

Він знову одійшов. Поглянув на годинник — скоро пів на сьому. Подумав, що через кілька хвилин ресторан почнуть заповнювати люди, і ще ревніше став протирати скло, дивлячись у вікно на вулицю. Жінка сиділа мовчазна, зосереджена і з розпачливим смутком дивилася на чоловіка. Дивилася як на лампу, що гасне. І раптом озвалася скрадливим покірним голосом:

Хосе!

З невимовною ніжністю і смутком він поглянув на неї, як покірний віл. Поглянув не щоб слухати, а щоб побачити її, щоб знати, що вона там, у сподіванні на погляд.

Я тобі сказала, що завтра зникну, а ти нічого не кажеш, — мовила жінка.

Атож, — мовив Хосе. — Але ти не сказала — куди.

Будь-куди, — відповіла жінка. — Де немає чоловіків, які бажали б мене.

Хосе сумно всміхнувся.

Ти не жартуєш? — Він наче отямився, вираз його обличчя перемінився.

Залежить від тебе. Якщо ти скажеш, коли я прийшла, то завтра я зникну і назавжди облишу все це. Ти радий цьому?

Хосе ствердно кивнув головою, втішено всміхнувся. Жінка нахилилася в той бік, де він стояв.

Якщо я колись повернуся сюди й побачу жінку, що о цій порі розмовляє з тобою, сидячи на цьому стільчику, то ревнуватиму.

Якщо ти повернешся сюди, то й принесеш мені дещо, — нагадав Хосе.

Обіцяю пошукати і принести тобі заводного ведмедика, — пообіцяла жінка.

Хосе з усмішкою провів ганчіркою в повітрі між собою та жінкою, ніби протираючи невидиме скло. Жінка всміхнулася теж, грайливо і щиро. Тоді відійшов протерти скло в кінці стойки.

Ну що? — спитав Хосе уже звідти.

Кожному, хто спитає, коли я прийшла сюди, казатимеш, що за чверть до шостої? — поцікавилась жінка.

Навіщо? — Хосе не дивився на неї і наче не чув.

Неістотно, — мовила жінка. — Важливо, щоб ти так сказав.

Перший відвідувач увійшов крізь хитливі двері й попростував до столика в кутку. Хосе глянув на годинник: пів на сьому.

Гаразд, королево, — неуважливо погодився він, — як хочеш. Я завжди роблю так, як ти хочеш.

От і добре, — зраділа жінка. — А тепер приготуй мені біфштекс.

Хосе підійшов до холодильника, дістав тарілку з м'ясом, поставив на стіл. Тоді запалив плиту.

Я тобі прощальний біфштекс приготую, королево, — похвалився він.

Спасибі, Пепільйо, — подякувала жінка.

Вона сиділа задумана, наче поринула в дивний світ, повний незнайомих невиразних образів. І не чула, як свіже м'ясо із шкварчанням впало в киплячий жир. Не чула клекотливого потріскування, коли Хосе перевернув на сковорідці м'ясо, не відчувала пахощів приправленого м'яса, що ширилися довкола. Отак сиділа, зосереджена, задумана. Аж раптом підвела голову, закліпала очима, мовби повертаючись до життя. І аж тоді завважила біля плити Хосе, освітленого веселим полум'ям.

Пепільйо!

Що?

Про що ти думаєш? — спитала жінка.

Чи знайдеш ти заводного ведмедика, — відповів Хосе.

Авжеж, знайду, — запевнила жінка. — Але мені ще хочеться спитати, чи не відмовиш у моєму останньому проханні?

Хосе глянув на неї від плити.

Скільки ж можна тобі казати? — відповів. — Хочеш іще щось, на додачу до біфштекса?

Так, — сказала жінка.

І що ж? — спитав Хосе.

Ще чверть години.

Хосе озирнувся назад, глянув на годинник. Потім на відвідувача: той терпляче очікував у своєму кутку. Перевів погляд на золотаве м'ясо на сковорідці. І аж тоді озвався:

Я таки не розумію тебе, королево.

Не вдавай дурника, Хосе, — дорікнула жінка. — Пам'ятай, я тут з половини шостої.

З іспанської переклали

Лев ОЛЕВСЬКИЙ та Дмитро СТЕЛЬМАХ